

Οι δικαστές ως φύλακες του έθνους

Του Σταύρου Τσακυράκη

Το ΣΤΕ έκρινε αντισυνταγματικό το νόμο που όριζε τις προϋποθέσεις απόκτησης ιθαγένειας αλλοδαπών, καθώς και το δικαίωμα ψήφου τους στις εκλογές Αυτοδιοίκησης. Το σκεπτικό ότι ο νόμος αντιβαίνει στις περί έθνους διατάξεις του Συντάγματος δεν είναι απλώς νομικά λανθασμένο, αλλά συντονίζεται με τις πιο «μαύρες» σελίδες της νομικο-πολιτικής παράδοσής μας. Είναι λανθασμένο διότι επιχειρεί να δώσει κανονιστικό περιεχόμενο στις έννοιες έθνος και εθνική κυριαρχία, δηλαδή σε έννοιες κατ' εξοχήν νεφελώδεις, που η θέση τους στο Σύνταγμα μόνον ιστορικά εξηγείται. Το χειρότερο, όμως, είναι ότι επιχειρεί να τους δώσει περιεχόμενο διαφορετικό και υπερισχύον της λαϊκής βούλησης και της λαϊκής κυριαρχίας. Με άλλα λόγια εκλαμβάνει ότι πάνω από τη βούληση του νομοθετικού σώματος, που εκπροσωπεί τον λαό, υπάρχει η έννοια του έθνους που έχει συγκεκριμένο κανονιστικό περιεχόμενο, το οποίο υπερισχύει και περιορίζει τις επιλογές. Παλιά η αντιπαράθεση έθνους και λαού, όπως έχει εξηγήσει ο Αριστόβουλος Μάνεσης (Αι Εγγυήσεις Τηρήσεως του Συντάγματος), είχε ως αποτέλεσμα την περιφρόνηση της δημοκρατικής αρχής. Για παράδειγμα ο βασιλιάς μπορούσε να διεκδικεί για τον εαυτό του την αντιπροσώπευση του έθνους και να αντιτάσσεται στη βούληση του λαού.

Παρόμοιο ρόλο φαίνεται να διεκδικεί με την απόφασή του το ΣΤΕ. Η απόφαση αραδιάζει όλες τις διατάξεις του Συντάγματος που περιέχουν τη λέξη έθνος ή εθνικό θεωρώντας ότι υπαγορεύουν κάτι συγκεκριμένο και διαφορετικό από τη βούληση του νομοθέτη. Υποθέτω ότι με την ίδια λογική θα μπορούσαν να κρίνουν ως αντισυνταγματικό οποιονδήποτε νόμο θεωρούν ότι αντιβαίνει στα εθνικά συμφέροντα ή παράνομη την εκλογή ενός βουλευτή, αν έκριναν ότι αυτός δεν αντιπροσωπεύει το έθνος.

Εκείνο που φαίνεται να μην κατάλαβαν οι δικαστές είναι ότι αν, εν πάση περιπτώσει, πρέπει να προσδιορισθεί τι είναι έθνος και εθνικό συμφέρον, τότε δεν έχει σημασία αυτό που οι ίδιοι έχουν στο μυαλό τους αλλά εκείνο που προσδιορίζεται κάθε φορά από τον αντιπρόσωπο του λαού, δηλαδή το νομοθετικό σώμα. Με απλά λόγια, μπορεί οι ίδιοι να θεωρούν

ότι κάποιος αλλοδαπός πρέπει πρώτα να περάσει από ιερή εξέταση πριν του γίνει η τιμή να πολιτογραφηθεί Έλληνας ή, όπως έγραψαν στη απόφασή τους, να αποδείξει με διάφορους τρόπους «την εκ μέρους του εθελούσια αποδοχή των αξιών που συνάπτονται προς τον ελληνισμό και την εντεύθεν απόκτηση ελληνικής εθνικής συνειδήσεως», αλλά αυτό νομικά δεν έχει καμιά σημασία. Αν οι εκπρόσωποι του ελληνικού λαού έχουν άλλη άποψη για το εθνικό συμφέρον, τότε η δική τους είναι νόμιμη και όχι των δικαστών.

Τέλος, δεν μπορεί παρά να παρατηρήσει κανείς ότι και στο περιεχόμενό τους οι επίμαχες διατάξεις κάθε άλλο παρά περίεργες ή καινοφανείς ήταν. Θυμίζω ότι πολλές χώρες πολιτογραφούν όλους όσους γεννιούνται στην επικράτειά τους χωρίς καμιά άλλη διαδικασία. Οδικός μας νόμος έθετε μια σειρά από προϋποθέσεις για τον χρόνο παραμονής των γονιών τους. Όλες οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης επιτρέπουν στους κοινοτικούς αλλοδαπούς να ψηφίζουν στις εκλογές Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Μήπως πρέπει άραγε να απαγορεύσουμε και στους κοινοτικούς να ψηφίζουν; Απεμπολούν άραγε όλοι οι άλλοι την εθνική τους κυριαρχία και μόνον χάρις στο ΣΤΕ εμείς θα την κρατήσουμε;

*Ο Σταύρος Τσακυράκης είναι αναπληρωτής καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου στο Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Το άρθρο δημοσιεύθηκε στην εφημερίδα «Τα ΝΕΑ» στις 3 Φεβρουαρίου του 2011.